

STORTINGET

Innst. 142 S

(2020–2021)

Innstilling til Stortinget
fra helse- og omsorgskomiteen

Dokument 8:2 S (2020–2021)

Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Siv Jensen og Sylvi Listhaug om obligatorisk testing for covid-19 ved innreise til Norge, samt økt testkapasitet for å sikre effektive og treffsikre karantenebestemmelser

Til Stortinget

Bakgrunn

I dokumentet fremmes følgende forslag:

- «1. Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget snarest med en plan for innføring av obligatorisk testing for covid-19 ved innreise til Norge.
2. Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget snarest med en oppdatert plan for hvordan man skal sikre økt testkapasitet i hele landet.
3. Stortinget ber regjeringen gi fritak for karanteneplikt dersom man har testet negativt for covid-19 på to tester.»

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse for forslagene.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Tore Hagebakken, Ingvild Kjerkol, Hege Haukeland Liadal, Tuva Moflag og Tellef Inge Mørland, fra Høyre, Mats A. Kirkebirkeland, Erlend Larsen, Mari Holm Lønseth og Sveinung Stensland, fra Frem-

skrittspartiet, Åshild Bruun-Gundersen og Kari Kjønaas Kjos, fra Senterpartiet, Kjersti Toppe, fra Sosialistisk Venstreparti, Nicholas Wilkinson, fra Venstre, Carl-Erik Grimstad, og fra Kristelig Folkeparti, lederen Geir Jørgen Bekkevold, viser til forslagene i Dokument 8:2 S (2020–2021) om obligatorisk testing for covid-19 ved innreise til Norge, samt økt testkapasitet for å sikre effektive og treffsikre karantenebestemmelser. Statsråd Bent Høie har uttalt seg om forslagene i brev til komiteen av 29. oktober 2020. Brevet følger som vedlegg til denne innstillingen. Komiteen har i tillegg anmodet om skriftlige innspill om representantforslaget, og har mottatt tre innspill.

Komiteen viser til en kraftig økning i utbrudd knyttet til arbeidsplasser med utenlandsk arbeidskraft i oktober. De største utbruddene har vært knyttet til polsk arbeidskraft. Dette henger sammen med en rask negativ utvikling i smittesituasjonen i Polen.

Komiteen viser til statsministerens redegjørelse i Stortinget 5. november 2020, der det ble opplyst at de kontrollmekanismene vi hadde for å unngå smitte ved disse reisene, ikke var gode nok til hindre smitte til Norge etter at smittesituasjonen endret seg så dramatisk i Polen og i andre europeiske land. Komiteen viser til at det medio oktober 2020 ble satt i gang arbeid med å stramme inn på dette.

Komiteen viser til at det blant meldte smittetilfeller har vært en økende andel utenlandsfødte – fra 32 prosent i september til 41 prosent ultimo oktober. Vanligste fødeland er Polen. Andelen med kjent smitte i utlandet økte fra 8 prosent i september, til 19 prosent i oktober, med Polen som det vanligste smittelandet.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til at reglene for innreisekarantene for arbeidsreisende er strammet inn i flere omganger.

Flertallet merker seg erfaringene fra Island, som viser svakheter ved testing på grensen som vern mot importsmitte. På Island velger reisende som ankommer landet, om de vil teste seg ved ankomst eller gå i karantene i 14 dager. De som velger å teste seg ved ankomst, går i karantene i 5–6 dager, for så å ta en andre test. Det har så langt vist seg at 25 prosent av dem som testet negativt ved første test, tester positivt på andre test. Island er nå inne i sin tredje bølge i pandemien og har høyere smittetall per 10 000 innbyggere enn øvrige nordiske land.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Venstre og Kristelig Folkeparti, påpeker at Norge nå har innført strengere regler knyttet til karantene og innført krav om at en må teste seg før en kommer til Norge fra røde land. For arbeidsreisende som skal benytte unntak i covid-19-forskriften for å arbeide i karantenetiden, stilles det krav til jevnlig testing som arbeids- eller oppdragsgiver er ansvarlig for å organisere og finansiere. Fra søndag 8. november 2020 kl. 24.00 må man vise frem negativ covid-19-test ved ankomst til Norge fra land som Norge klassifiserer som røde. Reisende som ikke har dette, vil bli bortvist. Helsepersonell som pendler til Norge, og som har vært mer enn sju dager utenfor landet, faller inn under kravet om å legge fram negativ covid-19-test ved ankomst.

Et tredje flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at Polen og flere andre europeiske land opplevde en svært bratt smitteøkning denne høsten. September og oktober ble det påvist smitte på 344 fly i Norge, hvorav mange var kommet fra Polen. Folkehelseinstituttet advarte i begynnelsen av november om at importsmitten nå øker og har økt gjennom oktober. Dette hadde frem til 5. november 2020 ikke fått noen konsekvenser for testing og karantene ved ankomst til Norge. Flertallet viser til at opplegget for testing og karantene for arbeidsinnvandrere har vært høyst begrenset, og i stor grad vært overlatt til den enkelte bedrift. Svært mange arbeidsinnvandrere arbeider for mindre bedrifter over en kort periode, en del i det vi kan betegne som det uorganiserte arbeidslivet.

Dette flertallet viser til at regjeringen 5. november 2020 fjernet unntaket for EØS-borgere som tidligere gjorde at arbeidsinnvandrere fra Øst-Eu-

ropa slapp karantene. Det er også innført krav om negativ test de siste 72 timene ved innreise for utledninger som ankommer Norge, uten den kan man bortvises. Det er etablert prøvetakingsstasjoner på svært mange innreisepunkter i Norge nå, men testingen er frivillig ved ankomst til norske flyplasser.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Venstre og Kristelig Folkeparti, mener de kontrollmekanismene og reglene som forelå for reisende til og fra Norge fungerte mens smitten i Europa var lavere.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet viser til at de land i Asia som har lyktes i arbeidet mot pandemien, som for eksempel Hongkong, New Zealand, Sør-Korea og Singapore, alle kjennetegnes ved en streng grenseteststrategi.

Disse medlemmer viser til at selv om alle som kommer fra røde land, nå har karanteneplikt, er det usikkert hvordan regjeringen vil sørge for at karanteneplikten etterleves. En undersøkelse som FHI lanserte i september, fant at selv blant nordmenn fulgte bare 40 prosent karantenereglene. En grensetest vil dermed kunne anses som en ekstra sikkerhet.

Disse medlemmer viser til at NHO i sitt høringsinnspill har stilt seg positiv til forslaget om at det etableres obligatorisk test for alle innreisende til Norge, da de håper dette kan brukes som ledd i en testrutine for å avkorte karantene.

Disse medlemmer viser til at regjeringen nylig begynte utprøving av hurtigtester, og at det er kjøpt inn over tre millioner doser hurtigtester. Hurtigtester gir svar på stedet og tar bort noe av problemstillingene knyttet til hva man skal gjøre med folk som venter på testsvar.

Disse medlemmer viser videre til at statsråden i sitt svar til komiteen fremholder at tiltak med obligatorisk testing for mange vil oppleves som svært inngripende i retten til privatliv og den personlige integritet, og mer inngripende enn plikt til karantene. Disse medlemmer er ikke enig i det, og mener en test på grensa, som med hurtigtest kan foregå raskt, ikke er noe større inngrep enn krav om negativ test innen 72 timer før man kommer til grensa, som nå allerede er innført.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet støtter derfor forslaget om en plan for obligatorisk grensetesting og forslaget om en plan for hvordan man skal sikre økt testkapasitet i hele landet. Disse medlemmer mener imidlertid ikke at Stortinget bør gå inn i detaljene i hvordan karantenesystemet skal utformes, med mindre det er særlig tungtveiende grunner til det. Hvordan obligatorisk testing skal påvirke karantenereglene og eventuelt avkorting av karantenetiden,

mener disse medlemmer bør være en sak for helsemyndighetene.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at det kun er utenlandske reisende til Norge som ved innreisen må vise dokumentasjon på negativ koronatest. Det gjelder med andre ord ikke norske statsborgere. Det en rekke andre unntak i tillegg til at kravet ikke skal gjelde norske statsborgere, eksempelvis for personer som har oppholdstillatelse i Norge, eller personer i transitt. Det gjelder heller ikke personer som jevnlig kommer til Norge fra Sverige og Finland for å jobbe eller studere, utlendinger med innreisetillatelse eller utlendinger som søker beskyttelse i riket (asyl).

Disse medlemmer viser til at det heller ikke for helsepersonell alltid stilles krav om karantene eller fremlagt negativ covid-19-test ved ankomst til Norge. Administrerende direktører i helseforetakene kan gi helsepersonell unntak fra karantenetid ved kritisk behov. Disse medlemmer viser til at denne unntaksbestemmelsen blir brukt, og disse medlemmer er svært kritiske til dette.

Disse medlemmer viser til at dette kun er eksempler på unntak fra testkravet, og at det er flere unntak. Disse medlemmer mener det er problematisk med alle disse unntakene, og frykter at det gjør at hensikten med testingen ved innreise blir mindre.

Disse medlemmer mener derfor obligatorisk testing på grensa må gjelde for alle.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, mener at regjeringen burde ha satt inn effektive tiltak for å hindre importsmitte før den kraftige økningen i oktober. Da regjeringen åpnet for reiser mellom Norge og Europa fra 15. juli 2020, fjernet regjeringen samtidig innreisekarantene for land og regioner som etter regjeringens definisjoner hadde en tilfredsstillende smittesituasjon. Flertallet påpeker at en rekke land og regioner hadde langt høyere smittetall enn Norge på dette tidspunktet, og tiltakene førte til økt importsmitte til Norge.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til den pinlige seansen da regjeringen så at Spania hadde en økende smittesituasjon og klassifiserte landet som et «rødt land», og alle passasjerer som kom fra Spania etter kl. 00.00 den 25. juli 2020, måtte i karantene, mens de som rakk å lande på Gardermoen før midnatt, skulle slippe. SAS-flyet fra Alicante landet på Gardermoen 20 minutter før tidstabellen og ankom Gardermoen kl. 23.50, slik at passasjerene slapp karantene. Disse medlemmer påpeker at koronaviruset ikke forholder seg til klokken, og mener at det skulle vært obligatorisk covid-19-testing ved Norges grenser

for alle som har vært utenlands, for å begrense importsmitte til Norge.

Disse medlemmer viser til innspillet fra Byggenæringens Landsforening (BNL), som ønsker at det innføres obligatorisk testing for covid-19 for å legge til rette for at mest mulig aktivitet opprettholdes, samtidig som man unngår å spre smitte. Også NHO er positiv til at det etableres obligatorisk test for alle innreisende til Norge, og at dette kan brukes som ledd i en testrutine for å avkorte karantene.

Disse medlemmer viser til at ifølge en undersøkelse gjennomført av Opinion er hele ni av ti nordmenn enige med Fremskrittspartiet i forslaget om å innføre obligatorisk testing for covid-19 ved innreise til Norge. I undersøkelsen er 600 nordmenn spurt om de synes koronatesting bør bli obligatorisk for alle som kommer til Norge fra utlandet.

Disse medlemmer viser til at det i dag er frivillig å teste seg for covid-19 ved innreise til Norge. Disse medlemmer mener testing ved grensen ikke bare vil redusere sannsynligheten for nye smittetilfeller i Norge, men også vil gi bedre oversikt over hvor smitten kommer fra, slik at man kan jobbe enda mer målrettet med forebygging.

Disse medlemmer understreker at covid-19 ikke er en privatsak. En arbeidsgiver har i dag ingen rett til å vite om sykdommer og diagnoser for sine ansatte, med unntak av covid-19. Disse medlemmer viser til at karanteneregimet har vært og fortsatt er uklart, særlig når det gjelder innreisekarantene. Selv om regjeringen nok en gang har strammet inn på dette reglementet, er det fortsatt måter å omgå eller bryte reglene på, og bidra til å importere koronasmitte.

Disse medlemmer mener derfor det er på tide å innføre obligatorisk testing for alle som kommer til Norge. Et testregime sammen med karantene i en kortere periode bør være et forsvarlig virkemiddel, og noe som kan bidra til å få ned smitten. Disse medlemmer understreker behovet for at det ses på hvordan dette best mulig skal ha effekt, eksempelvis gjennom å kreve to tester med noen dagers mellomrom.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen snarest komme tilbake til Stortinget med en plan for innføring av obligatorisk testing for covid-19 ved innreise til Norge.»

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti mener at det er fornuftig med sterke tiltak på grensen for å minimere smitten. Disse medlemmer merker seg at det tok lang tid for regjeringen å innføre fornuftige tiltak, og at det i starten av pandemien var flere uheldige tiltak

knyttet til blant annet dårlig kommunikasjon og oppfølging av flyplasser. Regjeringen var også sent ute med å innføre teststasjoner ved grensen. Disse medlemmer er imidlertid skeptiske til å pålegge regjeringen å innføre et regime der alle må testes, og merker seg at testing både kan gi en falsk trygghet og være feil bruk av ressurser. Disse medlemmer viser til at krav om test, med påfølgende karantene, fra land der det ikke er smitte, kan være en type tiltak som gjør at befolkningens tillit til tiltakene kan svekkes over tid.

Disse medlemmer viser til at Ullensaker kommune har fått flere arbeidsoppgaver på grunn av at Oslo lufthavn ligger i kommunen. Disse medlemmer mener at kommuner som får flere tilreisende, bør få bedre hjelp fra regjeringen enn de har fått.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Sosialistisk Venstreparti mener at alt som kan bidra til å holde samfunnet og næringslivet i tilnærmet normal aktivitet under pandemiutbruddet, bør iverksettes snarest. Mange bedrifter er hardt nok rammet av koronapandemien allerede om ikke alle ansatte på eksempelvis en byggeplass i tillegg må bli værende hjemme på grunn av lette forkjølelessymptomer. Disse medlemmer mener det bør vurderes om tydelige råd og enkle tiltak kan bidra til å holde flere nødvendige arbeidsplasser i drift i tiden fremover.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener dette kan gjøres gjennom økt bruk av testing eller eksempelvis gjennom større avstandskrav.

Disse medlemmer understreker at økt testkapasitet og obligatorisk test ved innreise til Norge vil kunne forhindre at friske folk settes i unødvendig karantene. De som tester negativt og er friske, bør også bli behandlet som friske og kunne gå på jobb, mens personer som får påvist koronaviruset, bør få tilbud om å ta en test etter en viss tidsperiode for å bekrefte at de er friske.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen gi fritak for karanteneplikt dersom man har testet negativt for covid-19 på to tester.»

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til at krav om obligatorisk covid-19-testing ved Norges grenser uten krav til karantene ikke vil være et tiltak som vil kunne begrense importsmitte i Norge. Flertallet viser til Island, der 25 prosent av de innreisende med negativ test testet positivt etter 5–6 dager, noe som viser at én negativ test ikke er tilstrekkelig. Flertallet viser til at tiltak etter smittevernloven (§ 1-5) skal være basert på en klar medisinsk faglig begrunnelse, være nødvendig av hensyn til smittevernet og fremstå tjenlig etter en hel-

hetsvurdering. Flertallet viser til at forslaget om obligatorisk testing ved innreise fra «røde» land ikke støttes av verken FHI eller Helsedirektoratet, og at fagmyndighetene mener at det ikke vil ha en særlig betydning for smittesituasjonen i Norge. Flertallet viser til at det i dag er innreisekarantene for innreisende fra «røde» land, og at utgangspunktet er at denne gjelder alle som kommer til Norge fra områder med forhøyet smitte. Flertallet mener at krav til innreisekarantene er det viktigste tiltaket for å hindre importsmitte, og støtter ikke forslag om å erstatte krav om innreisekarantene for alle reisende fra «røde» land med en obligatorisk covid-19-test, slik medlemmene fra Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet foreslår. Flertallet mener det er viktigere med kontroll av at innreisende faktisk følger karanteneplikten, og at regjeringen hele tiden vurderer å stramme inn på unntakene i innreisekarantenen, enn å kreve obligatorisk testing når man også vet at så mange som én av fire som testes, vil kunne få falskt negativt svar. Flertallet er positivt til økt testing ved grensen dersom slik massetesting kan forsvares rent faglig, og der dette kan bidra til redusert smitte i Norge, og ikke bare flere tester. Island sine erfaringer med stor andel falske negative tester må vurderes i dette arbeidet. Flertallet viser også til at testing for covid-19 ved innreise til Norge også kan bli mer aktuelt og praktisk gjennomførbart ved utvikling av nye, pålitelige hurtigtester.

På denne bakgrunn fremmes følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen vurdere en modell for økt testing for covid-19 ved grensen, som sammen med innreisekarantene kan bidra til lavere smitte i Norge, der man også tar med erfaringene fra Island.»

Flertallet støtter ikke en ordning der man kan teste seg bort fra karantenekravet. Flertallet viser også til den faglige argumentasjonen i statsrådets brev til komiteen, der det kommer frem at man på grunn av langvarig utskillelse av rester av viruset kan teste positivt for covid-19 også etter man er smittefri. En testbasert friskmeldingsstrategi er ikke faglig tilrådd, og er ikke i tråd med internasjonale anbefalinger. En testbasert friskmeldingsstrategi kan også øke risikoen for at noen får unødvendig lang isoleringstid.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at det jobbes aktivt, særlig innenfor reiselivsnæringen, for å forsøke å etablere «clean ship»-modeller, hvor det kreves negativ test før man kan gå om bord. Det er et faktum at deler av skipstrafikken ikke kommer i gang før dette er på plass. Varetransport er en samfunnskritisk del som opprettholdes, mens cruise-trafikk ikke er samfunnskritisk og rammes uforholdsmessig hardt. Likevel er det en del av en økonomisk aktivitet som betyr mye for reiselivet og for bedrifter som leverer tjenester langs hele kysten, og disse

medlemmer er bekymret for at denne industrien ikke kommer på beina igjen før man har en mulighet til å innføre et strengt testregime.

Disse medlemmer mener regjeringens strategi i for liten grad å bruker testing som verktøy og virkemiddel. Man må holde hjulene i gang og hindre smittespredning, det gjøres ved å utvide bruken av testing. Internasjonale næringer, slik som skipsfarten, kan ikke utføre arbeidet sitt uten at de ansatte er fysisk til stede.

Disse medlemmer legger vekt på muligheten for å unngå å spre smitte samtidig som man legger til rette for å opprettholde mest mulig aktivitet. Det bør bli enklere og raskere å teste seg dersom man har mistanke om at man er smittet med covid-19. Disse medlemmer viser til at flere private laboratorier har ledig kapasitet i dag, og mener disse snarlig bør tas i bruk for å sikre økt testkapasitet.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen snarest komme tilbake til Stortinget med en oppdatert plan for hvordan man skal sikre økt testkapasitet i hele landet.»

Flertallet viser til at gjennomsnittsalderen for dem som dør av covid-19, er 82 år, og at seks av ti bor på helseinstitusjoner som f.eks. sykehjem. Flertallet viser til at mange eldre i vår ikke fikk testet seg for utypiske koronasymptomer, og at det tok åtte uker før myndighetene sa ja til utvidet testing. Pre- eller asymptomatiske ansatte har ved flere tilfeller brakt smitte inn på helseinstitusjoner, og ansatte utgjør i mange tilfeller den største smitterisikoen. Flertallet mener det er svært viktig å prioritere økt testkapasitet for ansatte og beboere på sykehjem, i omsorgsboliger og blant skrøpelige eldre som bor hjemme, og andre som kan tilhøre en risikogruppe. Det bør også være lav terskel for å teste nære pårørende. Flertallet er kjent med at Folkehelseinstituttet har fått i oppdrag å utrede utvidelse av testing til å omfatte personer uten symptomer i helseinstitusjoner, og at Helsedirektoratet er blitt bedt om å utrede om det bør innføres anbefalinger eller krav om hurtigtest av ansatte før de går på jobb, og av pårørende ved besøk. Flertallet viser til at hele solidaritetstankegangen under pandemien går ut på å gjøre tiltak i samfunnet som skal skjerme risikogruppene. Da er det også nødvendig å prioritere risikogruppen og sykehjemsbeboere, slik at de kommer i første rekke når det gjelder testing og påvisning av smitte tidlig i forløpet.

På denne bakgrunn fremmer flertallet følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen snarest mulig komme tilbake til Stortinget med en plan for hvordan sikre økt testing og økt testkapasitet for risikogrupper, og straks legge til rette for testing for covid-19 hos ansatte og personer uten symptomer i helseinstitusjoner, dersom fagmyndighetene tilrår dette.»

Forslag fra mindretall

Forslag fra Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen snarest komme tilbake til Stortinget med en plan for innføring av obligatorisk testing for covid-19 ved innreise til Norge.

Forslag fra Fremskrittspartiet:

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen gi fritak for karanteneplikt dersom man har testet negativt for covid-19 på to tester.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding I fremmes av medlemmene fra Høyre, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Venstre og Kristelig Folkeparti.

Komiteens tilråding II og III fremmes av medlemmene fra Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og rå Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

I

Stortinget ber regjeringen vurdere en modell for økt testing for covid-19 ved grensen, som sammen med innreisekarantene kan bidra til lavere smitte i Norge, der man også tar med erfaringene fra Island.

II

Stortinget ber regjeringen snarest komme tilbake til Stortinget med en oppdatert plan for hvordan man skal sikre økt testkapasitet i hele landet.

III

Stortinget ber regjeringen snarest mulig komme tilbake til Stortinget med en plan for hvordan sikre økt testing og økt testkapasitet for risikogrupper, og straks legge til rette for testing for covid-19 hos ansatte og personer uten symptomer i helseinstitusjoner, dersom fagmyndighetene tilrår dette.

Oslo, i helse- og omsorgskomiteen, den 3. desember 2020

Geir Jørgen Bekkevold

leder

Sveinung Stensland

ordfører

VEDLEGG

DET KONGELIGE
HELSE- OG OMSORGSDEPARTEMENT

Statsråden

Helse- og omsorgskomiteen
Stortinget

Deres ref

Vår ref

Dato

20/4437-

29. oktober 2020

Representantforslag om obligatorisk testing for covid-19 ved innreise til Norge samt økt testkapasitet for å sikre effektive og treffsikre karantenebestemmelser – Dokument 8:2 S (2020-2021)

Jeg viser til brev mottatt 6. oktober 2020 fra helse- og omsorgskomiteen som ber om min uttalelse om tre forhold.

1. Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget snarest med en plan for innføring av obligatorisk testing for covid-19 ved innreise til Norge.
2. Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget snarest med en oppdatert plan for hvordan man skal sikre økt testkapasitet i hele landet.
3. Stortinget ber regjeringen gi fritak for karanteneplikt dersom man har testet negativt for covid-19 på to tester.

Om obligatorisk testing ved innreise

Karantene brukes til å begrense smittespredning etter nærkontakt, eller hvis man har vært i et område med høy smittespredning, for å forhindre smitteimport og videre smittespredning i det norske samfunnet. Ved å sette friske personer som har vært utsatt for smitte i karantene, kan man stoppe smittekjeden ved at de ikke har kontakt med andre utenfor husstanden, og dermed ikke sprer smitten videre. Karantene er spesielt nyttig for å hindre smitte før symptomdebut (presymptomatisk fase) eller ved asymptomatisk forløp. Utstrakt bruk av karantene medfører at mange ikke kan jobbe de ti døgnene karantenen varer.

Folkehelseinstituttet og Helsedirektoratet vurderer at innreisekarantene har størst effekt når det er stor forskjell mellom smittepresset i ulike land. Norge har fremdeles et lavere smittepress enn de fleste andre europeiske land. Det medfører i seg selv en risiko for importsmitte. Ved reiser mellom land eller områder med tilnærmet lik smittesituasjon vil imidlertid karantene ha liten effekt.

Arbeids- eller oppdragsgiver kan velge at arbeidstakere kan gjennomføre testing som alternativ til innreisekarantene. Dette gjelder for personer som er bosatt i et "rødt" land i EØS/Sveits eller unntatt fra innreiserestriksjoner etter midlertidig lov om innreiserestriksjoner for utlendinger av hensyn til folkehelsen og tilhørende forskrifter, og ankommer Norge med det formål å jobbe eller utføre oppdrag. Unntaket gjelder også for personer som er bosatt i Norge.

Arbeids- eller oppdragsgiveren i Norge er ansvarlig for organisering, gjennomføring og finansiering av testingen. Dette innebærer at det ikke er kommunene som skal betale for testingen.

Forutsetningen for å benytte dette unntaket er det tas to tester etter ankomst til Norge med minimum 48 timers mellomrom. Det betyr at fra første test er tatt, til andre test tas, må man vente 48 timer. Test to kan tidligst tas på dag 5 og senest dag 8 etter ankomst til Norge. Fram til første negative test foreligger har personen innreisekarantene. Fram til andre negative test foreligger, har personen innreisekarantene på fritiden.

Ved positiv test skal personen i isolering, og arbeids- eller oppdragsgiver skal varsle kommunen slik at smitteoppsporing kan iverksettes.

Karanteneplikten gjelder ikke i arbeidstiden for personer som jevnlig krysser grensen til Norge fra røde områder i Sverige og Finland, mens de er under reise mellom bolig og arbeidssted og mens de er i arbeid dersom de i Norge testes for SARS-CoV-2 minst hver syvende dag.

Helsepersonell som kommer fra Sverige må følge samme testregime som arbeidstakere fra andre EØS/Sveits med forhøyet smitte. Det kreves to tester etter ankomst til Norge med minimum 48 timers mellomrom, og hvor test to kan tidligst tas dag fem og senest 8 dager etter ankomst. Frem til første negative test foreligger, skal personen ha karanteneplikt. Dersom første test er negativ, kan personen arbeide i Norge uten hinder av karanteneplikt, men på fritiden skal personen være i karantene. Krav om testing gjelder ikke for helsepersonell som er dagpendlere, men det stilles krav om at disse ikke samtidig har arbeid i svensk helsetjeneste.

Det er i tillegg gitt råd om at arbeidsgiver skal organisere arbeidet slik at risiko for smitte reduseres. Dersom dette ikke kan gjennomføres, bør ikke arbeidsgiver gi unntak fra karanteneplikten. Det inkluderer bl.a. at arbeidstaker ikke skal gå på jobb (eller forlate jobben

straks) dersom man utvikler symptomer på luftveisinfeksjon eller tester positivt for SARS-CoV-2, avstand (>1 meter) skal tilstrebes og arbeidet skal organiseres slik at nær kontakt med medarbeidere og andre begrenses. Det forutsettes at arbeidsgiver kun bruker unntak fra karanteneplikt dersom testing og anbefalte smitteverntiltak kan gjennomføres.

Det er etablert prøvetakningsstasjoner på svært mange innreisepunkter i Norge nå. Der tilbys gratis testing for tilreisende. Det er alltid viktig å være oppmerksom på at et negativt test svar kun gir et øyeblikksbilde, og at den testede kan bli positiv (smittsom) kort tid etter et negativt svar. Dette kan være en utfordring ved prøvetakningsstasjonene i havner og lufthavner der negativ test kan oppfattes som å gi et fritak fra innreisekarantene ved innreise fra land omfattet av karanteneplikt.

Jeg anser obligatorisk testing som et svært inngripende tiltak som må være godt begrunnet. Det er hjemler i smittevernloven som i ulik grad gir adgang til å pålegge smitteverntiltak.

Etter smvl. § 1-5 skal tiltak etter smittevernloven skal være basert på en klar medisinsk faglig begrunnelse, være nødvendig av hensyn til smittevernet og fremstå tjenlig etter en helhetsvurdering. I tillegg skal det legges vekt på frivillig medvirkning fra den tiltaket gjelder. Dette innebærer blant annet at nytten av tiltaket må stå i forhold til de negative konsekvensene eller belastningene tiltaket medfører og at tiltaket ikke skal medføre unødvendig ulempe eller skade for den tiltaket retter seg mot. Et tiltak om obligatorisk testing vil for mange oppleves som svært inngripende i retten til privatliv og den personlige integritet og mer inngripende enn plikt om karantene. Det må derfor stilles strenge krav til nødvendigheten av å innføre et slikt krav. Det synes heller ikke som et tiltak som har en klar medisinsk faglig begrunnelse eller er nødvendig av hensyn til smittevernet ettersom innreisekarantene er et mindre inngripende tiltak og regnes som tilstrekkelig for å forhindre import av smitte. Folkehelseinstituttet og Helsedirektoratet anser heller ikke at obligatorisk testing ved innreise fra "røde" land vil ha en særlig betydning for smittesituasjonen i Norge. Et slikt tiltak kan medføre økt motstand mot tiltakene som i dag har god oppslutning, og slik virke mot sin hensikt.

Jeg mener i tillegg at obligatorisk testing sannsynligvis vil bli uforholdsmessig dyrt og være vanskelig gjennomførbart i praksis. På Island velger de ankommende siden 19. august 2020 om de vil teste seg ved ankomst eller gå i karantene i 14 dager. De som velger å teste seg ved ankomst, går i karantene i 5-6 dager for så å ta en andre test. Det har så langt vist seg at 25 prosent av de som testet negativt ved første test, tester positivt på andre test. En test for alle ved ankomst er altså ikke tilstrekkelig for å håndtere problemet. I tillegg er det dyrt og gir lange køer. Island er nå inne i sin tredje bølge i pandemien og har høyere smittetall per 100 000 innbyggere enn øvrige nordiske land.

Jeg anbefaler derfor ikke innføring av obligatorisk testing, men at innreisekarantene i utgangspunktet gjelder for alle som kommer til Norge fra områder med forhøyet smitte. Jeg anbefaler også videreføring av gjeldende unntak fra innreisekarantene basert på frivillig testing for arbeidstakere gitt i covid-19-forskriften. Videre vil jeg påpeke at karantenereglene

vurderes fortløpende, og det gjøres nødvendige tilpasninger ut fra den gjeldende smittesituasjonen.

Om plan for hvordan man skal sikre økt testkapasitet i landet

Siden starten av pandemien har testing vært et av kjernetiltakene i smittevernstrategien. Kapasiteten var begrenset gjennom store deler av våren, men siden har Norge ligget høyt sammenliknet med andre land i gjennomførte tester per innbygger.

Helsedirektoratet følger testkapasiteten i kommunene og ved laboratoriene. Det er satt mål om at begge ledd skal ha kapasitet til å kunne teste 5 prosent av befolkningen per uke, i inntil 3 måneder. Kommunene melder, med få unntak at de har kapasitet til dette prøvevolumet, selv om det vil kunne redusere kapasiteten til å gjennomføre andre oppgave ved vedvarende høy testaktivitet. Laboratoriene har også kapasitet for dette i en periode.

Testing må suppleres med god informasjon, isolering av smittede samt rask oppsporing og oppfølging av nærkontakter. På den måten blir testing en av grunnpillarene i arbeidet med å holde epidemien under kontroll.

Det er satt i gang flere tiltak for å bedre testkapasiteten og koordineringen. Et eget TISK-prosjekt (testing-isolasjon-sporing og karantene) med deltakelse fra Helsedirektoratet, Folkehelseinstituttet, de regionale helseforetakene og kommunene er etablert for å følge opp og sikre tilstrekkelig testkapasitet i hele kjeden fra prøvetaking til besvarelse.

Ny teknologi utredes fortløpende for å supplere dagens testsystemer der det er nyttig. Spytt som prøvemateriale kan redusere ressursbruken og ubehaget ved prøvetaking. Prosjektet er godt i gang med å kartlegge denne muligheten.

Antigenbaserte hurtigtester er nå tilgjengelige i Norge og planlegging for å ta disse i bruk nasjonalt er i gang. Det er kjøpt inn 3 millioner hurtigtester med opsjon på kjøp av ytterligere 2 millioner tester. Helsedirektoratet er i gang med å evaluere hurtigtestene for bruk i Norge. Dersom resultatene er gode vil vi kunne utvide kapasiteten betydelig med disse hurtigtestene. Direktoratet har også igangsatt et arbeid for å se hvordan opplysninger om pasienter som tar hurtigtester, og prøvesvarene fra disse hurtigtestene, raskt og digitalt og med minst mulig arbeidsbelastning kan overføres til de personene og funksjonene som trenger tilgang til prøvesvar, eksempelvis pasient, pasientens fastlege, rekvirent og kommunelege.

I tillegg utredes muligheten til å håndtere prøver fra ulike grupper og med ulike formål på forskjellige analyseplattformer (vanlige laboratorier eller spesialisert høyvolumlaboratorier).

Det er fortsatt en utfordrende situasjon med mangel på reagenser, plastikk og diverse utstyr på det internasjonale markedet, som det jobbes fortløpende med.

Om fritak for karanteneplikten dersom man har testet negativt for covid-19 på to tester

Etter gjeldende rett er det kun arbeidstakere eller oppdragstakere som kan unntas karanteneplikten etter innreise til Norge ved testing, jf. covid-19-forskriften § 6b og § 6c.

I tillegg er det i covid-19-forskriften §6e mulig for ledere i samfunnsskrittiske virksomheter til å gjøre unntak fra karanteneplikten for arbeidstakere som er strengt nødvendige for å kunne opprettholde forsvarlig drift. Dette gjelder uavhengig av årsaken til at arbeidstakeren er ilagt karantene. Unntaket fra smittekarantene kan kun benyttes i tilfeller hvor det er nødvendig for å unngå fare for liv og helse. Når det gis unntak, bør testing og andre smitteverntiltak likevel gjennomføres etter anbefalte kriterier.

Det angis i representantforslaget at «Personer som har fått påvist covid-19 bør få tilbud om å ta en test for å bekrefte at man er frisk. Det vil kunne forhindre potensiell unødvendig lang karantenetid (her forstås som isolasjonstid) i etterkant».

Covid-19-forskriften § 7 pålegger personer som er bekreftet smittet med Covid-19 om å isolere seg. Ved påvist sykdom er det gitt spesifikke retningslinjer for isolasjonstiltak, minimum lengde av isolasjonsvarighet og kriterier for friskmelding. Disse baserer seg hovedsakelig på tid fra sykdomsdebut for de med symptomer, og for tid fra positiv test hos de som er asymptomatiske.

Retningslinjene baserer seg på kunnskapen om at pasienter med covid-19 er aller mest smittsomme rett før og en kort stund etter symptomdebut. Mange gode studier viser at mengde «levende» virus i luftveiene reduseres raskt etter symptomstart, og etter 8-10 dager etter symptomstart vil det hos pasienter med mild til moderat sykdom ikke lenger være mulig å påvise replikerende virus, og de er således ikke lenger smitteførende.

Resultat av test, såkalt PCR-test, kan forbli positiv lenge etter at smittsom fase er over, på grunn av langvarig utskillelse av rester av viruset (som ikke smitter). En testbasert friskmeldingsstrategi kan derfor øke risikoen for at noen får unødvendig lang isolasjonstid.

Basert på overnevnte anbefaler jeg ikke å innføre testbasert friskmeldingsstrategi. Denne anbefalingen er i tråd med internasjonale anbefalinger og oppdatert kunnskap om sykdommen og sykdomsforløp.

Med hilsen

Bent Høie

